

Herczku Ágnes

Tűzet viszek | Guarding Fire

❖ „TŰZET VISZEK, LÁNGOT VISZEK...” – kezdi a gyerekkorunkból jól ismert mondóka. Ezen a lemezen a „tűz” az eltűnőben lévő paraszti hagyomány képviselőinek kultúráját, tudását, szellemi, emberi értékeit; az őket felvételeken megőrző és továbbadó kutatók elhivatottságát és a magyar népzene iránti szerelmét, valamint az ebből a kincsből táplálkozó zenészek és alkotók műveinek elemi erejét és inspirációját szimbolizálja. Általánosságban pedig azt a „valamit”, ami szemmel nem látható, belülről hajtja az embert és egyre csak viszi, mind tovább és tovább.

Vendégeim a hagyományt még megelőző Nagy Őregek közül két erdélyi asszony, a 87 éves Maneszes „Láli” Józsefné Tóth Mariska és a 80 éves András Erzsi „Erdei”, akik 2011-ben megkapták a „Népművészet Mesterei” kitüntetést. Az utánunk jövő generációt a debreceni 11 éves pacsirta, Fekete Boglárka képviseli. A kíséretet pedig olyan fantasztikus zenészek játszik, akiknek az elhivatottsága, stílusa, hangszer tudása, hol rajongással tölt el, hol pedig csendes alázatra int...

Velük úgy éltetem tovább ezt a tüzet, ahogy ezt a maguk természetességével a régiek is tették: erős gyökerekből táplálkozva – nyitottan az újra. | Herczku Ágnes

❖ 'I'M GUARDING THE FLAMES IN THE FIRE': A quote from an old Hungarian children's song. 'The Fire' it is a metaphor, which symbolizes the musical traditions coupled with human and intellectual values embraced by folk musicians of Hungary. This unique repertoire is performed solely by those performers who make it their life's work to meticulously find the material, research its origins then bring it to a new birth, thus ensuring it is passed on for future generations to continue this musical tradition. The total inspiration and commitment given by these unique musicians to Hungarian traditional music is beyond doubt, their energies fueled by the sheer romanticism nostalgia and seductive power of this slowly disappearing treasure.

I have had both the privilege and the pleasure to extend an invitation to two wonderful old singers from Transylvania. Maneszes 'Láli' Józsefné, and András Erzsi 'Erdei' both of whom still practice the tradition as continuity of the heritage, to perform on this album. The musicians are the first call in the traditional music scene whose virtuosity and commitment inspired me during the recording session. Also featuring on the album is the eleven-year-old Boglárka Fekete who currently is the youngest representative of traditional music. This is how I keep the fire alive and the flame kindled, by following the strong traditions of 'the pathway' as it has always been, and will always be, feeding from strong roots, which in turn, opens up new life for the new. | Ágnes Herczku

✧ *Dalszövegek*

1. HA TE TUDNÁD

(Magyarózd, Maros megye)
Szerk.: Herezku Á.

Évek óta játszuk Nikola Parovval
ezt az ózdi dallamot – feldolgozva.
Hallgassák most szeretettel –
„eredetiben”!

✧ Az ajtóig meg vissza,
s a szeretőm add vissza, ajlalalala...
Szeress engem ne anyád,
én esőkolom meg a szád, tralalala...

Ha te tudnád amit én,
ha te tudnád amit én, alalala...
Ha te tudnád amit én,
ha te tudnád amit én
Ki babája vagyok én, anana...
Ha te tudnád amit én,
te is sírnál nem csak én, anana...
Te is sírnál nem csak én,
keservebben mint én, anana...

Szeress rózsám igazán,
ne jártass magad után, anana...
Szeress rózsám igazán,
ne jártass magad után, anana...
Magad után jártattál,
nálam nélkül maradtál, anana...
Szerettelek, szeretlek, csak ne mondd
meg senkinek, alalala...

Ez a világ nem világ,
csak egy kutya bosszúság, alalala...
Ez a világ nem világ,
csak egy kutya huncutság, alalala...
Ez a világ ügyse sok,
éljenek az okosok, alalala...
Ez a világ ügyse sok,
éljenek az okosok, alalala...

✧ Ki az énekeket fújja,
ki az énekeket fújja
Azt hiszik hogy ninesen bújja,
s azt hiszik hogy ninesen bújja.

De ő aztat azér fújja,
de ő aztat azér fújja

Magát avval vigasztalja,
magát avval vigasztalja.

Édes uram be jó kend,
be jó vizet hozott kend
Menjen el még máskor is,
üljen ott még többet is!

❖ Hej az ózdi templom előtt,
hej az ózdi templom előtt
Három ágú ákácfa nőtt,
három ágú ákácfa nőtt.

Három ágú hat levelű,
három ágú hat levelű
Az én rózsám Miklós nevű,
az én rózsám Miklós nevű.

Olyan mind egy csokros szekfű,
olyan mind egy csokros szekfű
Csokros szekfű, violaszál,
csokros szekfű, violaszál.

Mit vétettem, hogy elhagytál,
mit vétettem, hogy elhagytál

Be igaz szeretőm vótál,
be igaz szeretőm vótál!

Addig rózsám szerettelek,
addig rózsám szerettelek
Amíg ki nem ismertelek,
amíg ki nem ismertelek.

De már hogy kiismertelek,
de már hogy kiismertelek
Mingyá másnak engedtelek,
mingyá másnak engedtelek.

❖ Édesanyám mondta nékem,
minek a szerető nékem
De én arra nem hallgattam,
titkon szeretőt tartottam.

Egyet bánok amíg élek,
hogy mér szerettelek téged
Ha ne' szerettelek volna,
az én szívem most nem hájna.

Árok, árok, de mély árok,
de nem hittem hogy így járok

*Beléestem benne vagyok,
a szerelem rabja vagyok.*

*Bánat, bánat, nehéz bánat,
ne rakj szívemre kővárat
Ha raksz is csak talluból rakj,
mit a szél könnyen is fúhat!*

2. MONDÓKÁS

*(Rábaköz és Nógrád)
feldolg.: Herezku Á.*

*Amikor Fekete Bogival énekelek, kibújik
belőlem a kisgyerek. Nem is énekelünk,
inkább játszunk, csípkelődünk, bújócskázunk.
Őt hallgatva és látva a lelkesedését,
nem aggódom, hogy nincs kinek átadni
az „Öregektől” kapott stafétabotot...*

*Az összeállítást szeretettel ajánljuk
a tereskei Pál Istvánnak, a híres nógrádi
dudásnak, akitől nagyon sokan – nagyon
sokat tanultunk.*

✧ *Bújj, bújj itt megyek,
tüzes lapátot viszek
Egyet szólok, kettőt szólok,
harmadikra nem találok!*

*Bújj, bújj itt megyek,
tüzes lapátot viszek
Egyet szólok, kettőt szólok,
harmadikra rátalálok!
Tüzet viszek, ne lássátok,
ég a ruhám ne hagyjátok!
Tüzet viszek nem látjátok, ha látnátok,
oltanátok, ég a rokolyátok! Hopp!*

*Komámasszony, hogy a sajt?
Egy kemence lúdfosás
három lépés, hat futás
kilenc kenyérdagasztás!
Csíp a tetű, rús a bóha,
ehetnék a szegény szóga!*

*Csiteri-csütöri csütörtök,
dinnyét lopott az ördög
Bugyosójába dugta, nem fért be
a pokolba*

Öreg pásztor megfogta,
móresre tanította
Dudának megnyúzta,
csak azt fújja: bunda!
Bunda, bunda, bunda...

✧ *Ángyomasszony kutyát lopott,
nékem dudát csináltatott
Süsse meg kend komámasszony,
mindig morog mikor fúvok!*

Óregapám régen meghótt,
az is nagyon szerelmes vót
Én az unokája vagyok,
a legényér majd meghalok.

Szól a duda a lagziba,
gyerek van a menyasszonyba!

✧ *Tele vagy tetűvel,
tele vagy tetűvel...
Járnak rajtam össze-vissza,
a hátamon ide-oda!
Tele vagy tetűvel,
tele vagy tetűvel!*

✧ *Elhajtanám a libám,
Komáromig mezítláb
Még tovább is elhajtom,
hogya a babámat meglátom.*

*Tele vagy tetűvel...
Járnak rajtam össze-vissza,
előre-hátra, ide-oda!
Tele vagy tetűvel, tele vagy tetűvel!*

*Kiskecske fölment a fűzfára,
zöld ágat szakít a szájába
Így babám, így babám, így lesz jó,
nem kell a fejedre koszoró!*

*Tele vagy tetűvel,
tele vagy tetűvel, tele!*

3. HALÁLTÁNC

(Buza, Mezőség)
Szerk.: Herczku Á.

Régóta nem hagy nyugodni ez a halottas ének. Nem csak a dallam és a szöveg megrázó szépsége miatt, hanem „ahogy” azt Buzássy Adrienn, a Honvéd Együttes egykori táncosa énekelte jó tíz évvel ezelőtt, Foltin Jolán – Kiss Ferenc: „Harangok” című táncelőadásában. Több munkámban is kerestem a dal helyét, míg ennek az erősen dramatizált összeállításnak az oriszója és nyugvópontja lett. Nincs konkrét fõhõsõm, a magyar balladák megannyi nõalakjának „szenvédéstörténetét” felhedezheti a hallgató: a halálra táncoltatott Tollas Erzsí könyörgése, az eladott Bodor Katalina haláltusája, a szeretõjét elvesztett lány önkívületig fokozott fájdalma – mind benne van. Ami közös bennük: a téboly, amibõl olykor csak a keserû Halál hozhat megnyugvást.

❖ Fáj a szívem, szívem tája,
nincsen annak patikája,
nincsen annak patikája
Fáj a szívem szívedért,
két fekete szemedért.

Fáj a szívem kívül-belül, bánat szorítja
kétfelõl, bánat szorítja kétfelõl
Fáj a szívem nem tagadom,
akiért fáj nem láthatom.

Fáj a szívem, érted él,
akiért fáj nincsen itt,
akiért fáj nincsen itt
Akiér a szívem fáj,
nem ezen az utcán jár
Akiér a szívem nem fáj,
mind a kapum elõtt sétál!

Édesanyám lánya vótam,
amíg szeretni nem tudtam
S mient szeretni tanultam,
fekete gyászba borultam.

Szállj ki bánat a szívembõl,
elég volt már becsületbõl!

✧ Azt mondja a kakukkmadár,
nem sokáig élek én már
Azt mondja a kakukkmadár,
nem sokáig élek én már.

Sírba viszen a búbanat,
meghalok rózsám utánad
Én elmegyek te itt maradsz,
tudom rózsám
hogyan megsiratsz.
Sirat engem a madár is,
lehajlik értem az ág is.

Nézz ki rózsám ablakidból,
most visznek ki a faluból
Vess utánam egy pillantást,
többet úgysem
látjuk egymást!

Fekete gyász hervasztott el,
a fekete föld temet el.

Üvegablak réz a sarka,
régiben babám nézz ki rajta

Nézz utánam keservesen,
látsz még engem, vagy sohasem!

Kimentem a temetőre,
sírom megáztam előre
Fejér rózsáját ültettem,
a nevemet reátemtem.

S ha kivisznek az udvarra,
boruljál a koporsómra
Éjtsél reám egypár könnyet,
talán megérdemlem tőled!

Piros rózsza kék nejelejcs,
engem soha el ne felejts!

✧ Halál, halál, halál,
de kegyetlen voltál
Mikor elindultál,
másra nem találtál.

Elröpült a madár,
itt hagyta a párját
A párját, a párját,
mindenik árváját.

Árva az a madár,
kinek párja ninesen
Én is árva lettem,
jaj, mer nekem sincsen!

4. A „GOMBCSINÁLÓKÉ”

(Bács-Kiskun, Bihar és Szaboles megye)

Szerk.: Herezku Á.

Ebben az összeállításban az inspirál,
ahogy Dés András – a jazz-zenész –
szinte dallamhangszert varázsol
a hagyományosan ritmushangszerként
használt vízeskannából. Ez a duó
a cigányzene két lényeges vonása,
a játék és az improvizáció másfajta
megközelítése.

A szám a Horváth Zsófia koreografálta
„Arany és kék szavakkal” című darab
részletéből született.

- ❖ *Áme sam kodola,
kāj kērās e kočāka!
Či kērāsa la brīgāsa, te mērāv!
Te mērāv!*
- ❖ *Mi vagyunk azok,
akik a gombokat csináljuk!
Nem fogjuk szomorúsággal csinálni,
haljak meg! Haljak meg!
(Bari Károly ford.)*
- ❖ *Kon manca rouļji šinela,
laša daki čuči pila...
Na mar man, Devla, duvaru, d-inkābb
Devla, d-ande-l mano
Ke kerēima d-inger mano,
mamo draga, jaj
Hej kaj s-o thanu maj šukaru...*
- ❖ *Aki velem botot vág,
jó anya tejét szopta...
Ne verj meg Istenem kétszer,
inkább Istenem adj nekem
A kocsmába vigyél el, drága anyám, jaj
Mert az szebb hely...
(Kovalesik Katalin ford.)*

✧ *Korán reggel, vaságyon,
egy féldecit bevágok...*

*Haljak meg én ez órára,
ha van az uramnak párja...
Így kell nekem, nem kár nekem,
de a más ura kell már nekem!*

*A hajamat berakatom,
az uramat el is hagyom
Ha az uramat elhagyom,
de aztán kurválnodni fogok...*

*Kicsike vagyok es,
kicsi helyet nekem es!
Adjatok egy szalmaszálat,
hadd hújjam föl ezt a házat!*

5. A „LÁLI NÉNIÉ”

(Magyarország, Mezőség)

Szerk.: Herczku Á. — Kelemen L.

*Magyarország kulturális értelemben
nagyon gazdag falu: sok jó zenésszel,
énekesssel, táncossal dicsekedhetett és
dicsekedhet ma is. A falu egyik legerede-
tőbb hangú asszonyához, Maneszes „Láli”
Józsefné Tóth Mariskához – akit a moz-
galom leginkább csak „Láli néni”-ként
ismer – évek óta visszajárok.
Nagyon sok dalt az édesanyjától,
Tóth Istvánné Csete Mariskától tanult,
akinek a ma már legendás felvételeit
Kallós Zoltán gyűjtötte a '60-as években.
A tőle örökölt „magyar”-ral kezdjük a
tánerendünket és Láli néni sokat énekelt
csárdásával és szökőseivel folytatjuk.
Bár így tudnánk mulatni mindannyian
87 évesen!*

✧ Bújdosik az árva madár
minden erdő szélén leszáll
S hogyne bújdosna el szegény,
mikor olyan árva mind én!
Aj-lalala...
Árva vagyok de nincsen,
de nincsen is oly árva
S a szívemből a rózsa,
de a rózsa ki van zárva.

Aj-lalala...
Rózsabokor domboldalon,
borulj vállamra galambom
Súgjad hűlembbe, hogy szeretsz,
jaj de jólesik nekem ez!

Aj-lalala...
Azt gondoltam még a világ,
mindig ég a gyertyavilág
De már látom, hogy elalszik,
s az én rózsám rám haragszik
Azt gondolad életterlen,
hogy érted vagyok oly kedvetlen
De én érted nem vagyok,
másokér szomorkodok.

Megérem én azt az időt,
sírva jársz el kapum előtt
Megöleled kapum fáját,
úgy siratod a gazdáját
S járjál babám addig sírva,
míg a fűzjén terem szilva
S az akácján piros alma,
s az akácján piros alma.

✧ Édesanyám súgok kendnek
csuhaj valamit
Hogy gombolja ki fehér ingem
egész elejét
Nézze meg hogy
mi bántja a szívemet
Elrabolták tőlem a szeretőmet.

Nem rabolták csak az Isten
csuhaj elvette
S annak adta aki éppeg
megérdemelte
Én Istenem add nekem,
mer én is megérdemelem
Ha csak lehet,
én is gondját viselem.

Odafejn a hegytetőn
s ott lakik a szeretőm
Fehér kendőt lobogtat,
engem oda csalogtat
De én oda nem megyek,
szeretője nem leszek
S ha én oda felemgyek,
szeretője én leszek!

Bús az idő, bús vagyok én csuhajj,
magam is
Száras földben elhervad már a virág is
Én is voltam, mikor voltam,
virágok közt virág voltam
Ana-nana...
De rossz kertészre akadtam
s keze alatt elhervadtam
Ana-nana...

✧ Szerettelek egy ideig,
keddtől fogva szeredáig
S ügyi babám sok szép idő,
száradjon beléd a tüdő.

Nem átkozlak nem szokásom,
verjen meg a sóhajtásom.

Éz az utca gidres-gödres,
rajta jár a magyar gőzes
Én vagyok a tüzelője,
barna legény szeretője
S amér barna nem cigány,
szeret engem igazán.

Édesanyám is volt nékem,
keservesen nevelt engem
Éccaka font, nappal mosott,
jaj de keservesen tartott.

Édesanyám sok szép szava,
kit fogadtam kit nem soha
Megfogadnám de már késő,
hull a könnyem, mind az eső.

Húzzad cigány reggelig,
míg pendely langgal ég!

Addig élek, amég élek,
amég bennem zeng a lélek
Zeng a lélek, zeng a szó,
zeng a szerelemajtó!

6. A „PISTA BÁCSIÉ”

(Zoboralja)

szerk.: Herezku Á.

Folytatjuk Bogival az élcelődést, míg végül
egy csárdában hárman „dudálunk”...

- ✧ Kislány megy az utcán,
gyűrű van az ujján
Tarka szoknya rajta,
gyócspendel alatta.
- ✧ Ritka buza teremjen,
a ráncos szoknya peregjen
Ráncos szoknyát derekadon
megrázom még ma
Amit tennap kikerestünk,
elmulatjuk ma!

Devča orešanské,
pod' s nami na panské,
Pod zelený hájek,
sadiť majeránek.

Oresanyi leány, gyere velünk
az úrbéri földekre,
A zöld liget alá majorannát ültetni.

- ✧ Pista bácsi, dudáljon kend,
hosszú nótát ne hűjjon kend
Gyengék vagyunk, elfáradunk,
talán bizony meg is halunk.

- ✧ Gajdošu, gajdošu,
zatratil si dušu,
Načo si gajdovál,
v nedel'u cez omšu.

- ✧ Dudásom, dudásom,
elkárhoztattad a lelkedet,
Miért dudáltál
vasárnap a mise alatt?

Devča pyšné, pallo z višne,
rozdrapilo košelenku, zašili sme.

Büszke leány, leesett a meggyfáról,
elszakadt az ingeeskéje, összevarrtuk.
(Agócs Gergely ford.)

❖ *Esszedőlt a meszeskanna,
majd megverlek téged Panna
Nines a tótnak annyi píze,
hogy tégedet kiválthatna.*

*Járd meg dőre, ha nincs eszed,
ami volt is mind elveszett!
Kiesi lábod nagyre hányod,
nagy az orrod, vajba vágod
Kiesiny lábod nagyre hányod,
nagy az orrod, szarba vágod!*

7. SILDINO NÓTÁJA

(Bács-Kiskun és Kolozs megye)

Feldolg.: Herezku Á. – Pál István „Szalonna”

*Bari Károly régi gyűjtéseit és a jelenkor híres
virtuózának, Nicolae Guţának egy dalát
Űrmős Sándor és Pál István „Szalonna” elképesztő
játéka fogja össze egy jó értelemben vett „revü”-be.
Ez a dal a már említett „Arany és kék szavakkal”
című darabnak is állandó koncertszáma.*

❖ *Ăme sam kodola, kaj kerás e kočăka!
Ĉi kerăsa la brîgăsa, te mărav! Te mărav!*

❖ *Mi vagyunk azok,
akik a gombokat csináljuk!
Nem fogjuk szomorúsággal csinálni,
haljak meg! Haljak meg!
(Bari Károly ford.)*

❖ *D'o roma pe Timișoara
Keren ol lőve pungasa.
Haj, Rinő, Rinő, xal tut o bānato
Haj Rinő, Rinő, xal tut o bānat!*

*Vāj, Rinő so kerđal, mej
Le romņen ĉorren mukhljanax!
Haj, Rinő, Rinő...*

❖ *Temesváron a cigányok
Szatyormyi pénzt keresnek.
Haj, Rinő, Rinő,
megesz téged a bánat!
Jaj Rinő, mit csináltál, hej?
A cigány asszonyokat
árván hagyátok volna!
Haj, Rinő, Rinő...
(Bari Károly ford.)*

❖ *Tha pale romnji tute žav,
aj lumevaj
Tha te trajil o Saldino,
ke si vov patjivalo.*

*The pale lume me kerav, aj lumevaj
Thaj kheles lenge jek sirba,
šuden merimo 'nda la.*

Lasa stām! Thaj sa prieteno!

*Tha pale romnji tute žav, aj lumevaj
The pale lume me kerav, aj lumevaj
Thaj kheles lenge jek sirba,
šuden merimo 'nda la
Tha te trajil o Saldino,
ke si vov patjivalo.*

*Tha siles šukar sāvoro,
t'avel leske baxtalo
Tha te trajil o Saldino,
ke si vov patjivalo.*

❖ *De megint asszony hozzád megyek,
aj lumevaj*

*Sokáig éljen Szaldino,
mert ő egy becsületes ember!*

*De meg, világom, megteszem,
aj lumevaj,
Táncolsz nekik egy szirbát,
és elűzöd a halált.*

*Vigyázzatok, figyeljetek!
Éljen a barátság!*

*De megint asszony hozzád megyek,
aj, lumevaj
De meg, világom, megteszem,
aj lumevaj,
Táncolsz nekik egy szirbát
és elűzöd a halált,
Sokáig éljen Szaldino,
mert becsületes ember!*

*Van egy szép kis fiacskája,
legyen neki szerencsés,
Sokáig éljen Szaldino,
mert becsületes ember!
(Daróczi Ágnes ford.)*

8. AZ „OPERANŐ”

(Magyarvista, András Erzsi „Erdei”
gyűjtők: Herczku Á., Pál I. „Szalonna”)

Egy 2008-as gyűjtés részletét idézzük. Mielőtt megénekelgettük volna Erzsi nénit, kértük, meséljen kicsit magáról... András Erzsi „Erdei”-t óriási repertoárja és kivételes tehetsége fiatal korától a falu egyik központi figurájává és hagyományformálójává tette: nemcsak előadóként, hanem alkotóként is elismerték, sokan kérték, hogy keresztelőre, konfirmálásra, esküvőre vagy temetésre írjon szép köszöntöket, búcsúbeszédeket. A fantasztikus humorral előadott regényes életéről Erzsi néni könyvet is írt, amit „Kedvemre való, hogy meséljek” címmel jelentetett meg a marosvásárhelyi Mentor Kiadó. Az „operanő” története is megtalálható benne!

9. AZ „ERDEI ERZSIÉ”

(Magyarvista, Kalotaszeg)
szerk.: Herczku Á. – Kelemen L.

András Erzsi „Erdei” az a másik asszony, akihez az évek során nem csak a dalokért, hanem valami „másért” is eljártam. Erzsi néni szeretete, embersége, színes egyénisége, ízes beszéde – akárcsak Láli néninél – mágnesként vonzott vissza. Együtt énekelni velük megtisztelő és kivételes élmény!

❖ Amerre én járok, még a fák is sírnak
Gyenge ágairól a levelek lehullnak
Hulljatok levelek, rejtsetek el engem
Mer az én galambom mást szeret
nem engem.

Szerelem, szerelem, átkozott gyötrelem
Mér nem természet nekünk
minden fű levelén?
Diófa levelén, rózsafa tetején
Hogy szakítson rólad minden leány s legény.

Mer én szakísztanék, ha jóra találnék
Ha jóra, ha szépre, a régi szeretőmre
Lám én szakísztottam, el is szalasztottam
Mer én szakísztottam, el is hervasztottam.

✧ Sötét felhő koszorúzza az eget
Eltiltották tőlem a szeretőmet
Tiltsa el az Isten azt mennyországtól
Aki engem eltiltott a babámtól.

S lebeszélte az a gonosz vénanyja
Hogy engemet ne vegyen férjhez soha
A vénasszonynak ne legyen nyugodt álma
A száraz köszvény álljon a derekába.

A babámnak is bús szívem azt kívánja
Ha más lányhoz jár, törjön el a bokája
A szép szeméből bánat könnye áradjon
A zsebkendője soha meg ne száradjon.

✧ Udvaromban van egy feneketlen kút
Abba hürdik aranykakas, aranytyúk
Aranykakas mind azt kukorégolja
Szép a babám, a világon nincs párja.

Házunk előtt van egy feneketlen tó
Abba hürdik három fekete holló
Három fekete hollónak ej de hat szárnya
Nem kell nekem senki megunt babája.

Kisangyalom, ha meguntál szeretni
Szabad neked más szeretőt keresni
Keress olyant legyen ökre, festett szekere
A patikát gazdagítsd meg belőle!
Szeress olyant legyen ökre s festett szekere
A doktorokat gazdagítsd meg belőle.

Udvaromba hármat fordult a koezi
Édesanyám minden pakkom hozza ki
Hozza ki a behívóleveletem
Hogy Vistába felejtse a nevemet.

Aki ide betéved,
dolog nélkül megélhet!

Húzd rá cigány, húzzad jobban,
táncolni való kedvem van!
Kiesi nekünk ez a ház,
kirúgjuk az oldalát.

*Aki nem tud mulatni,
menjen haza aludni!
Lám én tudok táncolni,
itt akarok mulatni!*

*A vistai gödör árok,
ott teremnek karesu lányok
Karesu magas, mint a nádszál,
hajlik mint a rozmarintszál.*

*Ez az élet ilyeneké,
nem a százesztendősöké!*

10. A „BÚCSÚZÓKÉ”

*(Felsőtök, Bonchida, Kis-Szamos völgye)
szerk.: Kelemen L.*

*✧ Töltik az erdei utat,
töltik az erdei utat
Viszik a magyar fiúkat, hajaha
Viszik viszik szegényeket,
szegény magyar legényeket*

*Még az ég is sír felettek, hajaha
Viszik viszik szegényeket
szegény magyar legényeket, hajaha.*

*Állj meg rózsám, kérdjelek meg,
állj meg rózsám kérdjelek meg
Ha elvisznek hol kaplak meg,
ha elvisznek hol kaplak meg?
Galícia közepébe, Galícia közepébe
Van egy kaszárnya építve, hajaha
Rózsa nyílik, szegfű hajlik,
rózsa nyílik, szegfű hajlik
S az én rózsám szava hallik, hajaha.*

*Mi haszna, ha szava hallik,
mi haszna ha szava hallik
Ha Erdélyben nem lakhatik, hajaha!
Galícia hetven posta, Galícia hetven posta
S a levelem nem ér oda, hajaha.*

*✧ Úgy elmegyek meglássátok,
soha hírem nem halljátok
Se híremet, se nevemet,
felejtsetek el engemet
Mikor hírem meghalljátok,
gyászlevelem olvassátok.*

Akkor jussak eszetekbe,
mikor levél kezetekbe
Akkor se jussak egyébről,
csak az igaz szeretetről!

Elosztották a bánatot,
ott se voltam mégis jutott
Ha még egyszer elosztanák,
talán mind is nekem adnák.

Úgy elmennék, ha mehetnék,
ha magamban szabad lennék
Szabad madár vagy te rózsám,
mégis ritkán jársz el hozzám.
Úgy elmennék a bú elől,
ha a bú nem menne elől.

11. A „SZERELMESEKÉ”

(Szék. Mezőség)
szerk.: Herczku Á.

A tíz évvel ezelőtt megjelent „Arany és kék
szavakkal” című albumom ilyen szavakkal zárul:
„Jaj, mikor két szívnek meg kell válni
Keserűvé szok’ a méz is válni.”

„Bizonyos dolgok sohasem változnak”...

❖ Jaj de bajos annak, ki egymást szereti
Mégis a jó Isten össze nem rendeli.

De még nagyobb dolog, ki egymást gyűlöli
Mégis két vénasszony összeköszörüli.

Könnyebb malomkőből poharat faragni
Mind két édes szívnek egymástól elválni.

Mer mikor két szerelmes egymástól elválík
Hej de még az édes bor is keserűvé válík.

Amikor két szerelmes egymástól elválík
Még az édes méz is keserűvé válík.

12. EPILÓGUSKÉNT

(Sóvidék)

szerk.: Herczku Á.

✱ Kis-Küküllő mellett
egy szép drága madár lakik
Kinek párja e világon
ritkán találtatik
Angyali természetű,
szégyen tekintetű
Szép páva járású,
gerlice szólású,
Vénusz mosolygású.

Sem éjjelem, se nappalom
nem esik kedvemre
Sem ebédem, sem vacsorám
nincsen öröömre
Egész nap búsulok,
éjjel gondolkozok
Hogy mitévő is legyek,
hogy jó társat vegyek
Kivel holtig éljek.

Ha aztat a szép madarat
kezemhez foghatnám
Minden bűmat, bánatimat
szivemről leraknám
Jól tudom magamról,
nem kérdem senkitől
Hogy nincs nagyobb rabság,
nagyobb szomorúság
Mint a magányosság.

★ Lyrics

1. IF YOU KNEW

(Magyarózd, Maros county – Transylvania)
Edited by Á. Herczku

We have been performing this tune for a long time with Nikola Parov for within our own arrangement. Here you can hear the original, traditional version from which that arrangement derived.

✧ Run and answer the door,
give me back my lover, ajlalalala...
Love me, and not your mother
I am kissing you, tralalala...

If you knew what I do,
if you knew what I do, ajlalalala...
If you knew what I do,
if you knew what I do
Who's darling I am, anana...
If you knew what I do,
you would cry as well,
not me only, anana...
You would cry as well, not me only,
more bitterly than me, anana

Love me true
don't let me run after you, anana...
Love me true
don't let me run after you, anana...
You made me running after you,
but you are on your own now, anana...
I loved you,
I love you but don' tell it anyone,
alalala...

This life is not a real one,
just full with anger, alalala...
This life is not a real one,
just full with anger, alalala...
This life doesn't mean too much,
long live the smart ones, alalala...
This life doesn't mean too much,
long live the smart ones, alalala...

✧ The one who sings the song, sings the song
They think one has nothing to worry,
they think one has nothing to worry.

But one is singing, but one is singing
In order calm down, to calm down.

Dear man of mine, you brought me
nice fresh water
Get beck there again and
stay there bit longer!

Hey at the church of Ózd,
hey at the church of Ózd
An acacia tree had grown
an acacia tree had grown.

Three branches six leafs,
three branches six leafs
My darling is called Nicholas,
my darling is called Nicholas.

He is like a bouquet of carnation,
he is like a bouquet of carnation
Bouquet of carnation, a violate bouquet
of carnation, a violate flower.

What have I done that you left me,
what have I done that you left me
You were my true lover
you were my true lover.

I loved you as long
I loved you as long
As I've got to know you better,
as I've got to know you better.

As soon as I've got to know you better,
I've got to know you better
I did let you to someone else,
I did let you to someone else.

✧ My mother told me,
I don't need a lover
But I didn't listen and
secretly had one.

I regret that I loved you,
why did I loved you
If I wouldn't have love you,
my heart wouldn't hurt so much.

Trench, trench deep trench,
I am in deep trouble
I fell into the trench of love,
and became the slave of it.

Sorrow, sorrow heavy sorrow,
don't build stone castle on my heart
Please build it light, so the wind can
blow it away.

2. NURSERY RHYMES

(Rábaköz and Nógrád county)

Arr.: Á. Herezku

When I am singing with Bogi, the child
emerges from within me. We are not
really singing, but playfully having a lot
of fun. Listening to Bogi, and experienc-
ing her enthusiasm, I do not worry
about no one to pass the heritage onto
in the future.

We dedicate this song to István Pál
from Tereske who is a famous bag-pipe
player and from whom we have learned
such a lot.

❖ Hide, hide here I am,
carrying a hot shovel
Calling one, calling two,
can't find it on three!

Hide, hide here I am,
carrying a hot shovel
Calling one, calling two,
found it on three!
Carrying fire don't look at it,
don't let my dress burning!
Carrying fire, don't you see?
Put it away (fire)!
Your skirt is burning!

Dear aunt, how is the cheese?
Quite lot of geese-shit
three steps, six runs
nine breads to knead!
The tick are biting
and the fleas are jumping,
poor servant is hungry!

On Thursday did the devil
steal a melon

He hided it in his pants,
didn't fit in hell himself
An old shepherd 'd got him
Ripped his (devil's) skin and
made a bagpipe
Diddling around:
Bunda, bunda, bunda (hur)

❖ My aunt did steal a dog for me,
and ordered me a pipe
What's wrong with this pipe,
it murmurs when I blow it!

My grandpa is dead for long
he was quite a womanizer
I am his grandchild anyway
I like the lad's attention a lot.

The pipe plays at the wedding
there is a baby in the bride!

❖ You are full with fleas,
you are full with fleas
They are up and down
on my back!

You are full with fleas
you are full with fleas!

❖ I would run as far as
s Komárom (town) bare feet
Even further,
if my honey would be there.

You are full with fleas...
They are up and down on my back!
You are full with fleas,
you are full with fleas,

The little goat climbed up
in the willow-tree to feed
Yes darling, this is how I like it
you don't need to marry.

You are full with fleas you are
full with fleas, full!

3. DANCE OF DEATH

(Buza, Mezőség – Transylvania)

Edited by: Á. Herczku

For a long time, I have been affected by this one particular sad song. It is not just the music and the lyrics, but 'how' it was introduced to me ten years ago by Buzássy Adrienn who was, at the time, a member of the Honvéd Dance Ensemble. This particular song was arranged at that time by Kiss Ferenc and Foltin Jolán. I have been wondering where to place this song, and it is my own contention that this particular album suits its disposition. This theme portrays the unhappiness, pain and suffering felt by the women within the Hungarian ballads. One common denominator within these ballads is that the women prefer to choose death as a means of escapism from an inner unhappiness.

❖ *My heart hurts so much,
but there is no remedy,
but there is no remedy
My heart painfully desires you and
the beautiful black eyes of yours.*

*My heart hurts so much of sorrow,
so much of sorrow
I can't see the one who I desire
to see so much.*

*My heart hurts so much for the one
who is missing
For the one who never walks down
on this street
But the ones I do not care about,
they all walk up to my door.*

*I was my mother's little girl,
until I fell in love
When love came across,
my life turned into mourning.*

*Sadness! Please leave
my heart forever!*

❖ *The cuckoo bird is singing:
I won't live fore long anymore
The cuckoo bird is singing:
I won't live fore long anymore.*

*The sorrow will take me into the grave
I am going to die for you
I'll leave and you will mourn after me
I know darling.
The birds will mourn,
and the branches
will bend down for me.*

*Look out the window darling
I am taken away from the village
Take a last look at me
you'll never see me again!*

*The black mourning is fading me away
the black earth is burying me.*

*My Darling, look out the window
Look out bitterly,
you may not see me again!*

*I went to the cemetery,
and dug my grave myself
Wrote my name
on a rosewood cross.*

*When the mourning time comes,
come and arm my coffin
Drop a few tears
I may deserve them.*

Red rose, blue flowers, never forget me!

❖ *Death, death, death,
you were so cruel
Why didn't you find
someone else but me?*

*The birdy flew away,
and left its pair
(partner, love) behind
And all the orphans behind.*

*Orphan is the bird with no pair
I became an orphan,
because I haven't got one either!*

4. THE SONG OF THE BUTTON MAKERS

(Bács-Kiskun, Bihar and Szabolcs county)
Edited by Á. Herczku

For this particular tune, I drew my inspiration from András Dés, a jazz musician, who himself manipulates the traditional named 'the water-can'. Improvisation and experimentation are two of the essential ingredients of the tune. The choreographer Zsófia Horváth has produced a choreography based on this tune of which can presently be seen in the show called 'In Gold and Blue'.

- ❖ *Áme sam kodola,
kaj keraš e kočaka!
Či keraša la brigasa, te merav!
Te merav!*
- ❖ *We are the ones who make the buttons!
We are doing it with enjoyment!
Swear to God!
(transl. by Károly Bari)*

❖ *Kon manca roułji šinela,
laša daki čuči pila...
Na mar man, Devla, duvaru, d-inkább
Devla, d-ande-l mano
Ke kerčima d-inger mano,
mamo draga, jaj
Hej kaj s-o thanu maj šukaru...*

❖ *The one who cuts a stick with me,
was fed by a good mother
Oh God, don't punish me twice
better award me...
Take me to the pub, mother of mine
Its much better place...
(transl. by Katalin Kovalesik)*

❖ *Early morning still in bed,
I'll have a drink...

I am telling you,
my man has a lover...
I deserve it any way
I need someone else's husband!

I'll prepare my hairs,
and leave my husband*

*I will leave him and
will flirt around...*

*I am tiny and little
need a small place as well!
Give me a straw,
let me blow up this house!*

5. THE 'AUNT LÁLI'S'

(Magyarszovát, Mezőség – Transylvania)
Edited by Á. Herczku – L. Kelemen

Within the cultural understanding, Magyarszovát is a very rich one. The village can be proud that it can boast of so many good musicians and singers. I myself have been visiting Maneszes 'Láli' Józsefné Mariska Tóth for a long time, who we simply call 'Aunt Láli'. She inherited here extensive repertoire from here mother Istvánné Tóth Mariska Cseke, who herself, has countless legendary recordings dating from the sixties, which were

recorded by Zoltán Kallós. The following piece offers the most popular and well-known dance tunes of 'Láli néni'. I hope that we ourselves can display as much energy, happiness and vivaciousness as 'Láli néni' displays at the tender age of eighty-seven within her music and her life.

- ❖ *A lonely bird hides around the forest
It is as lonely as I am myself
Aj-lalala...
I am so lonely as an orphan
And no tenderness
is present (in my heart).

Aj-lalala...
There are those rosy hills,
come and hug me darling
Whisper into my ears,
that you love me.

Aj-lalala...
I thought life's candle burns forever*

But I realized that its not,
my darling is angry with me
I thought you are
the cause of my moodiness
But no, its others
I am worried about.

The time will come when
you'll pass my porch crying
You will stay there
and your tears will fall
Wish you walk around crying,
until plums grow on the willow tree
And red apples grow
on the Robinia tree.

❖ Mother, let me tell you something
Open the front of my white shirt
And look what does disturb my heart
My love had been robbed from me.

No she wasn't robbed,
but God took her away
And gave her to someone else
who deserved

My God, give her to me,
I deserve her as well
I'll take good take of her, if I can.

Up on the mountains lives my love
Waving white handkerchiefs to me
But I am not going there,
trying to avoid her
If I go up there,
I will become her lover!

The weather is sad, so am I
In dry earth the flowers
will not survive
Once upon a time
I was a flower myself
Ana-nana...
But I met the wrong gardener,
and faded away in his hands
Ana-nana...

❖ I did love you for a long time,
from Tuesday to Wednesday
That's a long time isn't it,
damn you

I don't want to curse,
but I wish my sigh damns you.

This road is really as bad
as a train had rumbled thru
I am the fuel of this train
I am a lover of a brown lad
Brown but not gipsy,
he really loves me.

My mother brought me up bitterly hard
By night she was spinning, by daylight
washing, how bitter it was.

She gave me good advices,
which I didn't take
I wish I took them, its too late now,
my tears are falling.

Play gipsy until the morning,
until my skirt catches fire!

I will live as long as my soul is alive
My soul is alive, and the door to love
is wide open!

6. THE 'UNCLE STEVE'S'

(Zoboralja county)
Edited by Á. Herezku

Here we continue our musical
quest with Bogi...

- ❖ A young girl walks on the street,
with a ring on her finger
Wearing colour full
cotton skirt.
- ❖ Wish we had good crops,
let that skirt turn around
I will shake that skirt
around your waist
Lets spend the money
we earned yesterday.

Devča orežanské,
pod's nami na panské,
Pod zelený hájek,
sadiť' majeránek.

Girl from Oresany,
come with us to work
on the fields.

❖ Uncle Pista play your pipe,
but not too long please
We are all weak and tired
we even may die.

❖ Gajdošu, gajdošu,
zatratil si dušu,
Načo si gajdoval,
v nedel'u cez omšu.

Hey piper, your soul will end up in hell
You shouldn't have played
on Sunday during the mass.

Devča pyšné, pallo z višne,
rozdrapilo košelenku, zašili sme.

Proud girl had fallen
from the cherry tree
and ripped her shirt.
(transl. by Gergely Ágócs)

❖ The lime can collapsed,
I'll beat you up Panna
There isn't enough money in tót's
(Slovakian) pocket to bail you out.

Dance you full if you are brainless,
you lost your last drop of brain!
Little feet dance big,
big nose you stick it in butter
Little feet dance big,
big nose you stick it in shit!

7. SALDINO'S TUNE

(Bács-Kiskun and Kolozs county)
Arr. by Á. Herezku – I. Pál 'Szalonna'

—————
This tune introduces the two virtuoso players
István Pál 'Szalonna' and Sándor Ürmös.
The tune was discovered by Károly Bari and
was originally composed by Nicolae Guță. This
particular tune remains one of the most popular
tunes within the show 'In Gold and Blue'.

❖ Āme sam kodola, kāj kerās e kočāka!
Či kērāsa la brīgāsa, te mērav! Te mērav!

❖ We are the ones who make the buttons!
We do it with a lot of fun, so we die!
(transl. by Károly Bari)

❖ D'o roma pe Timișoara
Keren ol love pungasa.
Haj, Rinō, Rinō, xal tut o bānato
Haj Rinō, Rinō, xal tut o bānat!
Vāj, Rinō so kerdal, mej
Le romñen čorren mukhljanax!
Haj, Rinō, Rinō...

❖ The gipsies from Timisoara
Earn a lot of money
Hey Rino, Rino, the sorrow is killing you!
Hey Rino, Rino what have you done?
You left behind your gipsy women!
Hey Rino, Rino...
(transl. by Károly Bari)

❖ Tha pale romnji tute žav, aj lumevaj
Tha te trajil o Saldino, ke si vov patjivalo.

The pale lume me kerav, aj lumevaj
Thaj kheles lenge jek sirba,
šuden merimo 'nda la.

Lasa stām! Thaj sa prieteno!

Tha pale romnji tute žav, aj lumevaj
The pale lume me kerav, aj lumevaj
Thaj kheles lenge jek sirba,
šuden merimo 'nda la
Tha te trajil o Saldino,
ke si vov patjivalo.

Tha siles šukar savoro,
t'avel leske baxtalo
Tha te trajil o Saldino,
ke si vov patjivalo.

❖ Hey woman I am coming to you,
aj lumevaj
Long live Saldino,
he is a honest man.

I swear to God I'll do it, aj luceva
Let us dance a sirba,
chase away death.

Be aware, pay attention!
Long live friendship!

Hey woman I am coming to you, aj lumevaj
I swear to God I'll do it, aj luceva
Let us dance a sirba, chase away death
Long live Saldino, he is a honest man.

He has a nice little son,
I wish him all the best
Long live Saldino,
he is a honest man.
(transl. by Ágnes Daróczy)

8. THE 'OPERA WOMAN'

(Magyarvista, András Erzsí 'Erdei'
collected by Á. Herczku, I. Pál 'Szalonna')

On the next archive recording (2008),
we can listen to András Erzsí 'Erdei' who talks
about her life...
In here day she was a well-known performer

within her own musical environment.
Not only was she a singer, but also a writer
who displayed a good sense of humor.
Her latest book entitled 'I like to tell stories'
has been released by the Mentor publishing
company based in Marosvásárhely
(Transylvania).

9. THE SONG OF AUNT ERZSI 'ERDEI'

(Magyarvista, Kalotaszeg – Transylvania)
Edited by Á. Herczku – L. Kelemen

Another of the old ladies who I have been
visiting for a long time, is András Erzsí
'Erdei'. She possesses an extraordinary
dialect, coupled with a vivacious
humorous character.
I feel honored that these two wonderful
ladies have been a part of this
particular album.

❖ The trees are mourning in my footsteps
Their leafs are falling from their branches
Fall leafs hide me
My darling loves someone else.

Love, love, you damn suffering
Why don't you grow on every tree?
On walnut tree and the rose-tree
That the lads and girls could reach you.

I would reach you (love) myself,
if I could find
Someone as good, as my beautiful darling
I tried myself but I missed
She (he) just faded away of my hands.

❖ A dark cloud is embracing the sky
My darling is banned of me
God should ban those from haven
Who banned me of my darling.

His ugly mean mother convinced him
To refuse become my husband
I wish, she never sleeps well ever
Let a painful gout hurt her.

I wish my darling brakes his ankle
If he goes out with someone else
I wish his handkerchief never dries of
His tears of sadness.

❖ There is a bottomless well in my yard
A golden rooster, golden chicken
has a bath in it
The golden rooster crows:
My darling is beautiful,
There isn't any other as nice as she is!

There is a bottomless lake at my house
Three black ravens bath in it
Three black ravens, six wings
I don't want anybody's abandoned
darling.

If you are bored of me
You are free to look for a new lover
He may be richer than me
I wish he spends his money
on medicine.
He may be wealthier than me
I wish he spends his money on doctors.

I am preparing my carriage in my yard
Hey mother bring all my package
I am leaving for good
My name should be forgotten in Vista.

Anyone who turns around here
doesn't need to work at all!

Keep on playing gipsy,
I feel like dancing!
This house is too small for us
lets kick the walls out.

If you do not dance here,
just go home to bed!
Look I am a hell of a dancer!
I want to enjoy myself here!

The beautiful slender girls
are all here
Tall and slim, like reeds,
nicely bending as rosemary.

Life is ours (young),
not the hundred years old!

10. THE 'FARWELL'

(Felsőtök, Bonchida, the valley of Kis-Szamos)
Edited by L. Kelemen

❖ On the road through the forest,
on the road through the forest
The Hungarian lads are taken away....
They are taken away,
poor Hungarian lads
The sky is mourning above them...
They are taken away,
poor Hungarian lads...

Stop for a while Darling let me ask you,
stop for a While Darling...
Where will I find you once you are gone,
where will I find you...
At the far barracks of Galicia,
at the far barracks of Galicia
Roses are blooming
carnations are bending,
roses are blooming ...
My Darling's voice to be heard...

His voice to be heard, but unfortunately
He can't be here in Transylvania...
Galicia is too far Galicia is too far
My letter will never get there...

❖ I will leave, you'll see,
and you won't hear from me again
Better you just forget me
The next time you'll hear from me
will be the news: I am dead.

You remember me when you
get the news
And remember me with true love.

I never asked for sorrow,
but I've got enough
But even more sadness
is waiting.

I would like to go away, if I were free
Darling, you are free as a bird,
but you never come to see me
I can't hide from grief,
because it is everywhere.

11. THE 'LOVER'S SONG'

(Szék, Mezőség – Transylvania)
Edited by Á. Herezku

My previous album entitled 'In Gold and Blue'
finishes with the following lyrics:
'When two loving hearts are separating
even the honey turns bitter.'

Some things never change...

❖ Oh, how painful hopeless love can be
If God doesn't help those who are in love.

And how painful is to be
with someone you hate,
Someone who was forcefully chosen for you.

It is easier to carve a glass from a stone
Than to separate two loving hearts.

When you separate loves from each other
Sweet vine turns to bitter.

*When you separate loves
from each other
Sweet honey turns to bitter.*

12. AS AN EPILOGUE

*(Sóvidék region – Transylvania)
Edited by Á. Herezku*

✧ *Nearby Kis-Küküllő
lives a nice bird
Which is not to compare
to anything on this world
Angel sized and
with a shy look in its eye
Walks as a peacock,
talks like a turtle dove
Smiles like Venus.*

*I don't enjoy my days and nights
And not even my lunch or supper
All day sad and heavy
thoughts by night
What shall I do to find*

*the right partner
With whom I shall spend
the rest of my life.*

*If I could hold that nice bird
in my hand
All my troubles would fly away
I know how I am
and not asking anyone
There is no bigger pain and sorrow
Like loneliness.*

✧ *Herczku Ágnes – ének*

András Erzsé „Erdei” – szöveg, ének (8, 9)

Fekete Boglárka – ének (2, 6)

Maneszes „Láli” Józsefné – ének (5)

Gombai Tamás – hegedű (3, 9, 10), Dés András – kanna (4), Mester László „Pintyő” – brácsák (1, 3, 5, 7, 9, 10, 12), Pál István „Szalonna” – hegedű (1, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 12),

Szabó Csobán Gergő – bőgő (1, 3, 5, 7, 9, 10), Szabó Dániel – cimbalom (10, 12),

Ürmös Sándor – cimbalom (7), Vizeli Balázs – hegedű (1, 3, 5, 9)

A zenék Demény Piroska, Horváth István, Agócs Gergely, Juhász Zoltán, Bari Károly, Martin György, Kallós Zoltán, Kelemen László gyűjtéseiből, a Pátria lemezekről, az Utolsó Óra programból, valamint saját gyűjtéseimből valók.

*A felvételek a Phoenix Stúdióban készültek 2011 októberében.
Mix és Mastering: The Living Room*

*A fotók Magyarorszáton, Vistán, valamint Budapesten, a Café Dérynében (címlap)
és a Hagyományok Házában készültek.*

Szerkesztette – Herczku Ágnes

Zenei rendező – Tóth Ibolya

Hangmérnök – Bohus János

Szakértő – Kelemen László

Fordította – Nikola Parov

Fényképezte – Bácsi Róbert László

Grafika – Kaszta Móni, Herczku Ágnes

Műszaki szerkesztő – Szilasi Marianne

❖ *Ágnes Herczku* – vocal

Erzsi András 'Erdei' – speak, vocal (8, 9)

Boglárka Fekete – vocal (2, 6)

'Láli' Józsefné Maneszes – vocal (5)

Tamás Gombai – fiddle (3, 9, 10), András Dés – tin can (4), László 'Pintyő' Mester – viola, kontra viola (1, 3, 5, 7, 9, 10, 12), Szabó Csobán Gergő – contrabass (1, 3, 5, 7, 9, 10), Dániel Szabó – cimbalom (10, 12), Sándor Ürmös – cimbalom (7), Balázs Vizeli – fiddle (1, 3, 5, 9)

Music was selected from field recordings collected by Piroska Demény, István Horváth, Gergely Agócs, Zoltán Juhász, Károly Bari, György Martin, Zoltán Kallós, László Kelemen, along with material from the Pátria and Final Hour projects and from my own collections.

Recorded at the Phoenix Studio in October 2011

Mixed and Mastered in: The Living Room

Photos were made in Magyarorszávat, Vista – Transylvania, in Café Déryné – Budapest, and in the House of Heritage – Budapest.

Edited by – Ágnes Herczku

Musical supervisor – Ibolya Tóth

Recording engineer – János Bohus

General supervisor – László Kelemen

Lyrics translated by – Nikola Parov

Photos – Róbert László Bácsi

Design – Móni Kaszta, Ágnes Herczku

Printing editor – Marianne Szilasi

✧ TARTALOM

1. *Ha te tudnád* (Magyarózd, Maros megye) 5'48"
2. *Mondókás* (Rábaköz és Nógrád) 2'48"
3. *Haláltánc* (Buza, Mezőség) 11'36"
4. *A „Gombesinálóké”* (Bács-Kiskun, Bihar és Szabolcs megye) 4'33"
5. *A „Láli nénié”* (Magyarszovát, Mezőség) 8'19"
6. *A „Pista bácsié”* (Zoboralja) 3'14"
7. *Saldino nótája* (Bács-Kiskun és Kolozs megye) 4'35"
8. *Az „Operanő”* (Magyarvista, Kalotaszeg) 1'01"
9. *Az „Erdei Erzié”* (Magyarvista, Kalotaszeg) 10'10"
10. *A „Búcsúzóké”* (Felsőtök, Bonchida, Kis-Szamos völgye) 5'00"
11. *A „Szerelmeseké”* (Szék, Mezőség) 2'16"
12. *Epilógusként* (Sóvidék) 3'46"

Összidő: 64'33"

✧ CONTENT

1. *If you knew* (Magyarózd, Maros county – Transylvania) 5'48"
2. *Nursery Rhymes* (Rábaköz and Nógrád county) 2'48"
3. *Dance of Death* (Buza, Mezőség – Transylvania) 11'36"
4. *The song of the Button makers* (Bács-Kiskun, Bihar and Szabolcs county) 4'33"
5. *The 'Aunt Láli's'* (Magyarszovát, Mezőség – Transylvania) 8'19"
6. *The 'Uncle Steve's'* (Zoboralja region) 3'14"
7. *Saldino's tune* (Bács-Kiskun county and Kolozs county – Transylvania) 4'35"
8. *The 'Opera woman'* (Magyarvista, Kalotaszeg – Transylvania) 1'01"
9. *The song of Aunt Erzi 'Erdei'* (Magyarvista, Kalotaszeg – Transylvania) 10'10"
10. *The 'Farwell'* (Bonchida, Felsőtök, the valley of Kis-Szamos) 5'00"
11. *The 'Lover's'* (Szék, Mezőség – Transylvania) 2'16"
12. *As an Epilogue* (Sóvidék region – Transylvania) 3'46"

Total time: 64'33"

❖ Külön köszönet

- a Kiadónak, hogy ilyen gazdasági helyzetben is felvállalták a lemez kiadását,
- a lemezen játszó zenészeknek a Zenéért,
- Tóth Ibolyának a vitalitásáért, aki legalább olyan jó pszichológus, mint zenei rendező,
- Bohus Jánosnak a nagyszerű és türelmes munkájáért,
- Kelemen Lászlónak a szerkesztésben és a felvételek során nyújtott önzetlen segítségéért,
- A Café Déryné-nek,
- Lengyel Melindának a sok-sok mondókéért,
- Juhász Zoltánnak és Agócs Gergelynek a gyűjtéseikért,
- Daróczy Ágának a eigány szövegekben nyújtott segítségért,
- Pál István „Szalonná”-nak, hogy mindig számíthatok rá,
- Sáriné Szebenyi Juditnak, Bogi felkészítő tanárának,
- Nigel H. Seymour-nak az angol fordítás kiesiszolásaért,
- Kaszta Móninak és Bácsi Róbert Lászlónak a gyönyörű borítóért,
- És Neked, Drága...

❖ Special Thanks to

- To my record label which supported me in these difficult times
- To all musicians for the enthusiasm and great music
- To Ibolya Tóth for her vitality, and the great job as a musical supervisor
- To János Bohus for his patience and great work
- To László Kelemen for his unconditional support during the recordings and as an editor to the album
- To the Café Déryné
- To Melinda Lengyel for the wonderful nursery rhymes
- To Zoltán Juhász and Gergely Agócs for the archive collecting
- To Ági Daróczy for the help in the translation of the gypsy lyrics
- To István Pál 'Szalonna' that I can count on him at any time
- To Sáriné Judit Szebenyi Bogi's music teacher
- Nigel H. Seymour for the great help bringing translating to perfection
- Móni Kaszta and Róbert László Bácsi for the beautiful photos and cover design
- And to you Darling...

